

noviny pre občanov a priateľov obce Pravenec

Pravenčan/ka

DECEMBER 2013 - Číslo 4 - ROČNÍK VI. - trojmesačník

Milí čitatelia,

Príprava a zvládnutie celkového sviatočného chaosu, pobiehania a vybavovania stálo viacerých z nás množstvo úsilia a námahy. Počnúc upratovaním, varením, pečením, zháňaním a nákupom vianočných darčiekov, v konečnom dôsledku dosiahnutím idyllickej atmosféry a pokoja pri vianočnom stole. Slová do úvodníka som si „požičala“ od Veroniky Šikulovej, nakoľko vystihujú moje pocity a nadchádzajúce chvíle sviatkov Vianoc.

„ Trochu sa stíšme, idú Vianoce. Voňavý zimný sviatok. V kostoloch sa zažnú maštalky s betlehemami a v každom z nás sa na Štedrý večer možno narodí Ježiško. Úplne potichu, možno uprostred rozhovoru nad stolom, plným vianočných dobrôt, uprostred cinkania príborov a zvonenia riadu, pukania vianočných oblátok, možno pri stromčeku, popri suchote vianočných papierov alebo vtedy, keď sa rozozvučia zvony a vy sa vyberiete na vianočnú prechádzku. A možno bude iba padať celkom potichu sneh a vám bude spolu dobre. Vtedy sa medzi nami obyčajne narodí Ježiško. A to je dobre, ten pokoj v duši, to je jeho dar. Želám vám pokojné sviatky plné tých najkrajších slov, hudby, dobrého jedla a ticha.“

Príjemné prežitie vianočných sviatkov v kruhu milovaných a šťastný nový rok 2014 Vám praje aj naša redakčná rada.

Mgr. Jolana Majzlanová

Vážení občania

horiace sviece na adventnom venci, koledy znejúce z rádii, rozsvietená vianočná výzdoba v uliciach a v oknách našich príbytkov, či vysoké pracovné nasadenie a začínajúci zhon, nám opäť naznačujú, že sa blíži koniec roka a s ním aj jeho najkrajšie sviatky, Vianoce. Opäť sa stretne so svojimi blízkymi, zasadneme k štedrovečernému stolu, navzájom sa obdarujeme a po vzhliadnutí klasických rozprávok sa na chvíľu vrátíme do detských čias. Hoci by sa mohlo zdať, že ide o akýsi rituál, ktorý sa stále opakuje, predsa sa naň všetci tešíme. Tešíme sa, lebo Vianoce ako vyvrcholenie celého adventu, nám dávajú nádej na nový začiatok. Nádej byť lepšími, úprimnejšími, ochotnejšími, schopnými počúvať jeden druhého, schopnými podeliť sa, vypočuť, poradiť. A to sú hodnoty, ktorými keď žijeme, zaistíme ukončenie susedských sporov, zlých medziludských vzťahov, násilia či nepravdy.

Vianočná atmosféra neobíde ani našu obec a jej obyvateľov. Ako Vianoce prežijeme, záleží len od nás samotných.

Vážení občania, aby ste vianočné sviatky prežili čo najplnohodnotnejšie, prijmite odo mňa pranie, aby aj tie tohtoročné Vianoce boli pre Vás šťastné a veselé, aby Vám bola dopriata láska, zdravie, božie požehnanie a pokoj v duši a to nielen počas vianočných sviatkov ale počas celého nadchádzajúceho roka 2014, ktorý nám už pomaly klope na dvere.

Dva posledné listy v kalendári dávajú definitívnu bodku za rokom 2013. Všetkým Vám, ktorí ste sa zaslúžili, aby bol rok 2013 v našej obci hodnotnejší ako ten predchádzajúci, by som chcel vyjadriť poďakovanie. Poďakovanie za spoluprácu, konštruktívne pripomienky, dobrovoľnícku prácu, spolkovú a klubovú činnosť.

Vážení občania, dovoľte mi popriať Vám aj do nového roka 2014 všetko najlepšie, veľa zdravia, šťastia, lásky a úspechov.

Ing. Róbert Mikulášik, starosta obce

Zo zasadnutí obecného zastupiteľstva

Posledné rokovanie obecného zastupiteľstva, ktoré nebolo uvedené na stránkach našich obecných novín sa uskutočnilo 23.10.2013. Pôvodne sa malo rokovanie obecného zastupiteľstva uskutočniť 15.10.2013. Vzhľadom k tomu, že obecné zastupiteľstvo nebolo uznášaniaschopné, bolo v súlade s rokovacím poriadkom obecného zastupiteľstva zvolané nové zasadnutie obecného zastupiteľstva, ktoré sa uskutočnilo 23.10.2013. Rokovanie obecného zastupiteľstva sa uskutočnilo v malej sále Obecného domu v Pravenci. Prítomných bolo päť zo siedmich poslancov, a teda obecné zastupiteľstvo bolo uznášaniaschopné.

Na zasadnutí prijalo obecné zastupiteľstvo uznesenia, ktorými:

1. zobralo na vedomie:

a) správu starostu obce o plnení uznesení z predchádzajúcich zasadnutí obecného zastupiteľstva a správu o činnosti obce, v ktorej starosta informoval:

Plnenie uznesení

- prepracovaný návrh zmluvy o spolupráci pri plnení úloh na úseku ochrany pred požiarom medzi obcou Nitrianske Pravno a obcami Malinová, Tužina, Chvojnica, Kľačno, Pravenec a Polušie stále nebol obci doručený; podľa posledných vyjadrení starostu obce Nitrianske Pravno by mala zmluva začať platiť až od januára budúceho roka

- návrh VZN, ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov bol vypracovaný a bol odkonzultovaný s právnikom aj prokurátorkou; spracovaný návrh VZN v takomto znení by mal byť už v súlade so zákonom

- zmluva o budúcej kúpnej zmluve medzi obcou a SSE, a.s. bola podpísaná a zaslaná na podpis SSE, a.s.

- kúpna zmluva vo veci odpredaja pozemkov parc. č. 61/4 a 44/3 pre žiadateľa Karol Kmeť bola podpísaná, návrh na vklad bol podaný na katastri; predajom obec získala sumu 270 eur; suma bola zaplatená pred podpisom zmluvy

- prehodnotenie zotrvania v zmluvnom vzťahu so spoločnosťou TEZAS, s.r.o., ktorá zabezpečuje vývoz 1100 l kontajnerov sa uskutočnilo na zasadnutí komisie pre financie a správu majetku konanom dňa 18.9.2013; komisia odporučila v zmluvnom vzťahu zatiaľ zotrvať a prehodnotiť ho, keď budú známe upravené ceny za zber a odvoz odpadov jednotlivými dodávateľmi, ktorí zabezpečujú pre obec odvoz odpadov (inflácia, avizované zvýšenie nákladov spoločnosťou TEZAS z dôvodu uzatvorenia skládky Ploštiny)

Správa o činnosti obce

- 18. septembra sa uskutočnila pracovná porada v súvislosti so schválenou urbanistickou štúdiou

- Obvodný úrad v Prievidzi vykonal kontrolu na úseku používania štátnych symbolov obce a na úseku osvedčovania listín a podpisov

- oprava terasy a knižnice bola ukončená; práce stáli 4986,85 eur

- prieskum trhu za účelom obstarania dopravných značiek bol vykonaný; dopravné značky a dopravné zariadenia boli objednané; dopravné značky budú obmieňané svojpomocne; proces obmeny by mohol byť ukončený na jar budúceho roka

- v časti kolónia bol na verejnom osvetlení nainštalovaný nový stmievač, ktorý upravil zopínanie verejného osvetlenia

- spoločnosť maquita s.r.o., ktorá inštalovala hracie zariadenia v materskej škole ako úspešný uchádzač v rámci prieskumu trhu, nainštalovala aj ďalšie hracie zariadenia v materskej škole zdarma za to, že jej bolo umožnené zo strany obce nainštalovať tieto hracie zariadenia pre potreby certifikácie práve v areáli materskej školy

- 9. novembra 2013 sa uskutočnila voľba do vyšších územných

celkov; obecný úrad sa v súčasnosti zaoberá prípravou týchto volieb – tlač oznámení, roznos oznámení, zasadnutie volebnej komisie

- 1.10.2013 sa v poradí už druhá obyvateľka našej obce, pani Helena Mendelová, dožila toho roku 100 rokov života; ako zástupca obce som jubilantke tlmočil pozdravy aj od všetkých poslancov obecného zastupiteľstva

b) stanovisko obce Pravenec zaslané Okresnému úradu Prievidza, odbor starostlivosti o životné prostredie, aby predložený zámer navrhovateľa Slovaktual, s.r.o., Pravenec 272, pod názvom Montážna hala F SLOVAKTUAL Pravenec, nebol posudzovaný podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

c) správu hlavného kontrolóra obce o výsledku kontroly v zmysle plánu kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce Pravenec na I. polrok 2013

d) informáciu starostu obce o potrebe obstarania dokumentov, a to program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre programovacie obdobie 2014 – 2020, komunitný plán sociálnych služieb a program odpadového hospodárstva obce

2. schválilo:

a) druhú úpravu programového rozpočtu obce Pravenec na rok 2013

b) všeobecne záväzné nariadenie, ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov na území obce Pravenec

c) likvidáciu neupotrebitelného majetku obce tak, ako bol predložený

3. súhlasilo:

a) s vypílením 1 ks dreviny, druh smrek, ktorý rastie na pozemku parc. č. 40/1, k.ú. Pravenec

b) s pokládkou zámkovkej dlažby na časti pozemku parc. č. 948/3 v rozsahu podľa priloženého jednoduchého situačného náčrtu (pozemok nachádzajúci sa pred prevádzkou Maroš Svoreň DRYD)

c) s návrhom, aby boli v súvislosti s realizáciou zastavovacieho plánu navrhnutého podľa spracovanej urbanistickej štúdie „Pravenec – Pod Mokradou“ oslovení súkromní investori, a to formou inzercie v periodikách ekonomického zamerania, spomedzi ktorých konkrétneho uchádzača vyberie obecné zastupiteľstvo

d) s návrhom na zmenu územného plánu obce Pravenec

4. nesúhlasilo:

a) s odpredajom časti pozemku parc. č. 40/1, k.ú. Pravenec (park v časti dedina)

b) s odpredajom pozemkov parc. č. 914/4 a 914/3, k.ú. Pravenec (pozemky, ktoré sa nachádzajú za autobazárom v smere na Nitrianske Pravno, medzi štátnou cestou a železnicou)

5. uložilo:

a) predsedom jednotlivých komisií predložiť návrhy na zostavenie programového rozpočtu obce na roky 2014, 2015 a 2016 v termíne do 8.11.2013.

Ing. Róbert Mikulášik, starosta obce

Upozornenie

Upozorňujeme občanov, že v období od 1. decembra do 31. marca je zakázané parkovať dopravnými prostriedkami na miestnych komunikáciách z dôvodu zabezpečenia plynulej údržby miestnych komunikácií odhrňacími a posypovými mechanizmami.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základným dokumentom potrebným pre žiadanie o nenávratný finančný príspevok z európskych fondov. Potrebu vypracovania Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ukladá najmä Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Vzhľadom k tomu, že sa súčasné programovacie obdobie končí, je potrebné vypracovať nový program hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Ide o dôležitý dokument, ktorého cieľom je pomenovať potreby našej obce a z nich vyplývajúce strednodobé ciele, ktorých dosahovanie a napĺňanie zaistí pre

obec jej hospodársky a sociálny rozvoj. Na potreby, ktorých poznanie je nevyhnutné pre naformulovanie cieľov, je preto vhodné spýtať sa v prvom rade tých, ktorí v obci žijú, pracujú, trávajú voľný čas, teda jej obyvatelov.

Za týmto účelom sme pripravili pre obyvateľov obce dotazník, ktorý je vložený do posledného čísla našich obecných novín, a vyplnením ktorého získame od obyvateľov dôležité informácie pre zostavenie pripravovaného dokumentu.

Vyplnené dotazníky môžete odovzdať do 10.1.2014 v časti dedina na Obecnom úrade v Pravenci a v časti kolónia do schránky umiestnenej v predajni COOP Jednota.

Ing. Róbert Mikulášik, starosta obce

Zo života ZPOZ-u

V mesiaci úcty k starším sme mali naplánované stretnutie jubilujúcich sobášov. Nakoľko sa prihlásil len jeden manželský pár, akciu sme zrušili a preložili o rok. Druhou naplánovanou akciou bolo stretnutie s jubilantami. 25. októbra sa zišlo zo 41 pozvaných jubilantov asi polovica. Po príhovore predsedníčky ZPOZ-u a starostu obce p. Ing. Róberta Mikulášika sa o príjemnú náladu postarali peknými pesničkami členovia spevokolu z dediny. Milým slovom v podobe básničiek potešili naši najmladší - Barborka Miková a Edko Luprich.

Okrúhle narodeniny - 60 rokov oslavovali: Jozef Majzlan, Mária Rovenská, Viera Bišofová, Oľga Hanusková, Zdeno Ivančík, Margita Kopecká, Viliam Krupa, Pavel Lukačka, Hildegarda Majzlanová, Jozef Matiaško, Jaroslav Pekár, Helena Polerecká, Oľga Pupáková a Jozef Vážan.

70 rokov - Emil Šovčík, Helena Vajdová, Anna Valková, Tibor Baniar, Mária Humajová, Mária Kmeťková, Milan Müller, Anna Richterová, Peter Štěpánek a Eugen Žulko.

80 rokov - Žofia Beňadiková, František Blažek, Rozália Eckhardtová, Adela Kmeťková,

Peter Sestrienka, Mária Šerbanová, Etela Šnircová a Ján Val.

90 rokov - Helena Bystráková a Antónia Glesková

91 rokov - Miluška Hradocká a Mária Rendeková

92 rokov - Vilma Richterová

93 rokov - Anna Gromová, 99 rokov - Štefánia Šovčíková

A napokon naše najstaršie občianky, ktoré v tomto roku dovŕšili 100 rokov - Jolana Podhorská a Helena Mendelová. Jedným z jubilujúcich bol aj člen ZPOZ-u, Eugen Žulko, ktorý tento rok dovŕšil 70 rokov. Touto cestou mu ešte raz v mene všetkých členov ZPOZ-u blahoželáme.

Členovia ZPOZ-u so starostom obce zablahoželali na oficiálnej návšteve našim najstarším občiankam. V marci

pani Jolane Podhorskej a v októbri pani Helene Mendelovej.

V októbri sme do malej sály obecného domu pozvali na uvítanie do života našich najmladších občanov spolu s rodičmi. Z pozvaných piatich boli prítomné tri páry s deťmi - 22. júna 2013 narodená Hana Gulejová (matka Mgr. Zuzana Gulejová, otec Bc. Bernard Guleja), 30 septembra narodený Matej Zachar (matka Ľudmila Peticová, otec Roman Zachar) a 6. októbra 2013 narodená Miriama Minárová (matka Miriam Minárová, otec Radoslav Minár). Básničkou a pesničkou potešili svojich nových kamarátov Barborka Miková a Maťka Šerbanská.

Predsedníčka ZPOZ-u Mgr. Jolana Majzlanová

Náš spevokol v zahraničí

Presne o 20.00 hod. v sobotu 29. júna 2013 mohol jubilujúci mužský spevácky zbor St. Egyden otvoriť svoju spevácku slávnosť s piesňou Hudba, ty posvätné umenie. Osobití hostia slávnosti potešili špeciálne návštevníkov kostola nielen na predvečernej omši v sobotu, ale aj na nedeľnej bohoslužbe - vystúpil kostolný zbor z Pravencia zo Slovenska. Tieto mimoriadne tóny privábili veľa ľudí do nášho kostola. Tento deň, presne 29. júna, oslavovala svoje 95. narodeniny pani Barbara Hadl / mama nedávno zosnulého dlhoročného vedúceho zboru Fridricha Hadla/. Pochádza zo Sudetov z mestečka Mariánske Lázně, preto ju zbor z Pravencia v deň jej narodenín prevkupil a potešil tónmi z domova.

Z rakúskych novín St. Egyden im Fokus, za preklad ďakujem kolegynke Mgr. Deniske Richterovej, Mgr. Jolana Majzlanová

Obec Pravenec - I. časť

Dostala sa nám do rúk jedinečná národopisná monografia našej obce od autora Jozefa Stanka a veľmi radi by sme vám ju sprostredkovali na stránkach týchto novín. V prvej časti vám priblížime počiatky našej obce.

Najstaršia písomná správa o obci je z roku 1267. Pravenec neustále patril početným šľachtickým rodom. Historickým symbolom obce je cirkevný motív. Vyrytý je v obecnom pečatidle, ktorý vrhá úplne nové svetlo na doterajšie poznatky o miestnom kostole.

V najdostupnejšej encyklopedickej literatúre sa dočítame, že v obci jestvuje neogotická kaplnka z roku 1891. J. Hudák vo svojej práci o patrociónach na Slovensku je o niečo konkrétnejší. Nehovorí o kaplnke, ale o neogotickom kostole, ktorý je zasvätený sv. Kataríne. Vznik kostola tak isto datuje do roku 1891, avšak dodáva, že bol postavený "asi namiesto staršieho". Kostol sv. Kataríny tu skutočne stál už aj pred r. 1891. Dokazuje to práve pečatidlo obce, v ktorého strede je vyrytá sv. Katarína. Kruhový ukončený rok vznik pečatidla znie: PEČADA OBCE PRAVENEK (R. 1864). Sv. Katarína ako patrónka obce je teda obecným pečatidlom doložená už aj r. 1864.

K pečatidlu poznamenávam, že písmeno R. v kruhopise pred letopočtom neznamená skrátenie slova "rok", a to napriek tomu, že kruhopsis je vyrytý v slovenčine. Slovo "rok" by tu bolo logické. Letopočet je však v pečatnom poli Pravenca v zátvorke, čo znamená, že písmeno R je potrebné považovať za skratku slova "Renovatum". Pečatidlo z r. 1864 je teda reváciou - obnovou staršieho pečatidla so sv. Katarínou, ktoré sme zatiaľ nenašli. Objavenie pôvodného pečatidla obce - čas jeho vyhotovenia - nám osvetlí predovšetkým dobu vzniku pôvodného farského kostola v Pravenci, avšak aj dobu vzniku obecného znaku.

Podľa opísaného obecného pečatidla, ktorého odtlačok sme našli na dokumente z roku 1867, historickým znakom Pravenca je korunovaná s. Katarína zobrazená od kolien. V pravej ruke drží meč, ľavou rukou sa opiera o koleso. Za erb obce navrhujem červený štít, v ktorom je presne podľa predlohy zobrazená strieborno (bielo) odetá sv. Katarína so zlatou (žltou) korunou na hlave, so zlatým (žltým) mečom v pravej ruke a so zlatým (žltým) kolesom podľavou rukou.

Pečatidlo z r. 1864 obec určite používala až do začiatku nášho storočia. Koncom 19. storočia ho v kancelárskej praxi obmedzila nápisová pečiatka s textom: NYITRA VÁRMEGYE KIS-PRÓNA KIS KÖZSÉG PRIVIGYEI JÁRÁS.

Pečatidlo s historickým symbolom z administratívnej činnosti definitívne vylúčila až ďalšia pečiatka s textom: NYITRA VÁRMEGYE KISPRÓNA KÖZSÉG *1910* Táto nová pečiatka je dielom budapeštianskeho kovorytca Ignáca Felsenfelda. Do používania sa dostala r. 1912. Letopočet na pečiatke nie je totiž rokom jej vzniku, ale rokom ustálenia názvu a klasifikácie obce.

V súvislosti so symbolikou Pravenca jestvuje jeden nateraz nezodpovedaný problém. V urbárskych písomnostiach župy Nitrianskej v r. 1778 - 1785 obec overovala svoje písomnosti pečatidlom z r. 1777, na ktorom je vyrytý sv. Michal so svätožiarou okolo hlavy. Kľáč na poduške. V pravej pozdvihutej ruke nesie ohnivý meč a po jeho ľavej strane je kolmo postavené čerieslo. Letopočet je rozložený pri nohách sv. Michala, nad ním sú vyryté písmená P:P, ktoré možno považovať aj za skratky slov P(ossessio) P(ravenecz). Keďže sv. Michal nemá k Pravencu žiadny vzťah, predpokladáme, že ide o prepožičané pečatidlo zatiaľ neznámej obce. Pečatidlo sa r. 1972 nachádzalo v štátnom archíve v Bojniciach. Túto závažnú otázku, ktorú obec tu vlastne sv. Michal reprezentuje a aký bol dôvod, že Pravenec ho v 18.

storočí používal sa raz úspešne vysvetlí.

Poloha, meno a pôvod obce

Obec Pravenec leží na hradskej, vedúcej z Previdze do Nemeckého Pravna¹, asi 10 km severne od Prievidze a asi 2 km južne od Nemeckého Pravna.

Patrí do prievidzského okresu, farský úrad má v Brezanoch, notársky úrad v Nedožeroch.

Leží na kraji roviny naplavenej riekou Nitrou, ale keď za dedinou na východnej strane sa dvíhajú výbežky pohoria Žiare (Vršky, Kopanice).

Západnú prirodzenú hranicu chotára tvorí rieka Nitra po celej dĺžke chotára, aso 4 km. Pravenčiansky chotár² susedí s chotármi týchto obcí: Solka (nem. Bettlersdorf), Nem. Pravno (nem. Deutsch-Proben), Poluvsie a Nedožery na Hornej Nitre, Jasenové a Budiš v Turci.

Pravenec je najsevernejšou obcou na Hornej Nitre, ktorej obyvatelia hovoria po slovensky a nie je ani miešanou národnostnou obcou. Bol preto vždy vystavený vplyvu susedných obcí nemeckého národnostného ostrova, najmä Nem. Pravna. To tým viac, že ho od slovenského Turca oddeľuje niekoľko kilometrov široké zalesnené pohorie Žiare (niekde sa zaužívalo pisanie len Žiar). Má teda kontakt so slovenským etnikom len na juhu (Poluvsie, Nedožery a Brezany).

Ľudový výklad názvu Pravenec sa nezachoval. Známý národovec Juraj Slotta, ktorý bol farárom v blízkej Tužine (Schmiedshäu) a ako Slováč, pôsobiaci v nemeckom prostredí, sa iste touto otázkou hodne zaoberal, odvodzuje ho od mena staroslovanského boha Pravna (nominatív Praven). To by svedčilo o veľmi starom pôvode obce. Túto starobylosť by odôvodňovala aj okolnosť, že obec leží pri starej hradskej, ktorá vedie z Topolčian do Turčianskeho Sv. Martina.

Zachovalo sa tiež podanie, že v lese Páleníštiach, v pravenčianskom chotári, voľakedy spaľovali mŕtvych. Páleníštia ležia v pohoriach Žiare. V neskoršej dobe, pred založením vlastného cintorína, vraj vozili mŕtvych na pochovanie do Poruby. Istý breh pod horou v pravenčianskom chotári sa volá Ravence. Hádám, je toto slovo v nejakej súvislosti s menom obce, jeho význam je neznámy.

Podľa J. Nováka (Bojnice a ich okolie, s.108) založili Pravenec občania z Nemeckého Pravna, ktoré bolo vtedy ešte slovenské. Od Nemeckého Pravna sa Pravenec osamostatnil podľa Nováka v roku 1373.

Z dejín obce

Považujem, za povinnosť uviesť a zachovať pre budúcnosť to málo, čo sa z dejín obce zachovalo ústnym podaním, hoci by to azda aj nezodpovedalo historickej pravde.

Už bolo spomenuté, že kedysi dávno vraj spaľovali Pravenčania svojich mŕtvych v Páleníštiach na Žiarach. Neskoršie ich vozili do Poruby, ktorá je od Pravenca vzdialená asi 9 km a jej kostol je najstarší v okolí (porovnaj Peter Petic: Porubská škultícia).

Spomienky na vpád Tatárov a Turkov splyvajú v ľudovom podaní a nedajú sa spoľahlivo oddeliť. Boli to vraj ľudia vysokej postavy a divého výzoru. Zväčša jazdili na koňoch. Obyvatelia pred nimi utiekli do hôr a ukryli sa na tamojších lazoch, kde mali vopred pre každý prípad pripravené podmienky aj na dlhší pobyt. ...

1) Dodatočne premenované na Nitrianske Pravno. Pre zachovanie dobového koloritu budeme používať staré názvy.

2) Slovník slovenského jazyka, VI, s.218, zaviedol odvodené obyvateľské prídavné meno "pravenský", čo na domorodca pôsobí dojmom príliš umelého slova. Preto ponecháme pomenovanie po starom.

VI. ročník - Výstava koláčov

V sobotu 16. novembra 2013 sa už po šiesty-krát konala v Kultúrno spoločenskom stredisku v Pravenci na kolónii koláčová výstava. Tento rok bolo na výstave a ochutnávke 27 druhov sladkých a slaných dobrôt. Pozrieť a ochutnať prišlo takmer stovka ľudí a veríme, že všetkým chutilo a príjemne si posedeli pri čaji a kávičke. Rozdali sme 25 cien a drobností. Touto cestou chceme hlavne poďakovať našim sponzorom - p. Gabike Šujanovej z kvetinárstva "Lalia", firme Slovaktual, Jožkovi Tipulovi z Lesagra,

Miškovi Hudekovi z bistra Pohoda, kozmetičke Zuzane Lubikovej a firme Rialto z Nitrianskeho Pravna. Za pomoc pri organizácii ďakujeme Janke Illésovej, Zlatke Tipulovej, Majke Hlaváčovej a Magie Wesserleovej. Tento rok patrí 1. miesto Vladkovi Pekarovi s "Banánovým rezom", 2. miesto obsadil "Pistáciový rez" od Zlatky Tipulovej a 3. miesto obsadila rodinka Miková a "Nobelovky". Vyskúšajte aj vy najchutnejšie recepty.

Jolana Bobocká

Banánové rezy

vítaný recept

Cesto: 5 PL kryštálového cukru, 5 vajec, 5 PL polohrubej múky, 3 PL oleja, 1 prášok do pečiva, 3 PL kakaa, šípkový lekvár

*Krém – viedenská šľahačka: 2 smotany / 33%, 200 gr. horkej čokolády
6 banánov*

Kryštálový cukor vyšľaháme s piatimi bielkami na hustý sneh. Do snehu zamiešame 5 žĺtkov, olej a primiešame múku, kakao, olej a prášok do pečiva. Cesto vylejeme na vymastený a múkou vysypaný plech a upečieme. Ešte horúci korpus natrieme šípkovým lekvárom. Na vychladnutý korpus naukladáme banány, ktoré sme rozrezali po dĺžke na polovice a na ne naniesieme viedenskú šľahačku. Viedenská šľahačka: smotanu dáme variť aj s kúskami čokolády asi 2 min. a necháme do druhého dňa vychladnúť v chladničke. Na druhý deň vyšľaháme.

Mirka Majzlanová

Od 13,00 do 14,00 v pravenčianskom kostole a od 9,00 do 17,00 aj v rodinnom dome č. 342 na kolónii. Prejeme si, aby toto svetlo na našich štedrovečerných stoloch a v našich srdciach zapálilo ozajstnú lásku.

Aktivity Klubu kresťanských seniorov

ADVENTNÉ OBDOBIE

Prípravou na slávenie tohtoročných Vianoc je deviatnik „Kto dá prístrešie Svätej rodine?“

Je to putovanie s obrazom Svätej rodiny počas deviatich večerov po príbytkoch tých ľudí, ktorí sú duchovne pripravení poskytnúť prístrešie Svätej rodine a tým vnieť do svojho domu prepotrebný pokoj a lásku. Súčasťou deviatnika sú krátke spevy a modlitby ako duchovná náhrada za odmietnutie a urážky, ktoré sa Svätej rodine dostávajú.

VIANOČNÉ OBDOBIE

Betlehemske svetlo

Znovu si môžeme do svojich príbytkov a na hroby svojich blízkych priniesť Betlehemske svetlo z Baziliky Narodenia Pána v Betleheme. Svetlo si bude možné odpáliť 24. decembra

Dobrá novina

„Rovnaký meter na každého.“ To je motto 19. ročníka Dobrej noviny. Koledníci našej obce sa tešia na návštevy domov, kde budú ohlasovať príchod Božieho dieťaťa a prinášať ozajstnú lásku, radosť a pokoj. Výťažok z koledovania poputuje ako každoročne do Afriky ľuďom trpiacich nedostatkom. Aj v našej obci je stále veľa ľudí s otvoreným srdcom, ktorí majú súcit s ľuďmi v núdzi a ochotných koledníkov, ktorí sú pripravení nielen brať, ale aj dávať a obetovať sa pre dobro iných.

Živý betlehem

Po skončení koledovania pozývame všetkých, ktorí sa chcú spojiť vo vzájomnej láske do živého betlehema so „živým Ježiškom“ za spevu a sprievodného slova koledníkov a speváckeho zboru Vrbinka. Stretnutie sa uskutoční 26. decembra

o 14,30 hodine

Tešíme sa na duchovné prežitie vianočného obdobia.

Ing. Helena Mačuhová

ZO JDS v Pravenci - kolónia

"Nepripustíme, aby aj náš duch odišiel do dôchodku."

Mladosť a staroba tvoria rub a líc jednej mince, jedného ľudského života. Hoci je táto doba očarená mladostou, pravenčianski seniори dokazujú, že aj seniorský vek sa dá naplniť zážitkami a rôznymi podujatiami. Nechcú seniorský vek len prežiť, ale si ho aj užiť. Od poslednej výročnej členskej schôdzy v marci 2013 sa uskutočnili tieto podujatia:

apríl 2013 - brigáda pri objekte kultúrno - spoločenského strediska, stretnutie členov pri jubilejnom výročí - 70 rokov - p. Eugena Žulku, účasť pri stavaní mája.

máj 2013 - brigáda pri pamätníku SNP, stretnutie s najstaršou občiankou v obci a bývalou členkou JDS pri jej jubilejnom výročí 100 rokov.

jún 2013 - stretnutie s dlhoročnou členkou výboru p. Margitou Oboňovou pri príležitosti jubilejného výročia 60 rokov, účasť na obecnom jarmoku, spestrený ľudovými piesňami, zájazd do obce

Rajčany na vystúpenie dychovej hudby Mistriňanka.

júl 2013 posedenie pri dobrom guláši, ktorého sa zúčastnil aj starosta obce.

august 2013 - brigáda pri pamätníku SNP, účasť pri kladení vencov pri príležitosti 69. výročia SNP.

september 2013 - stretnutie s dlhoročnou členkou p. Rozáliou Eckhartovou pri jubilejnom výročí 80 rokov.

október 2013 - stretnutie členov v mesiaci úcty k starším, kultúrne podujatie v obci Zemianske Kostolany pod názvom "Jeseň je dar", zájazd na obecný jarmok v obci Mošovce, stretnutie s p. Annou Valkovou pri príležitosti jubilejného výročia 70 rokov.

november 2013 - uctenie pamiatky zosnulých na cintoríne.

V mesiaci december plánujeme vianočné posedenie pri jedličke a návštevy zdravotne postihnutých členov. Z uvedeného hodnotenia činnosti ZO JDS je zjavné, že naša organizácia má snahu spríjemniť život a starobu dôchodcov v našej obci.

Imrich Hrana, predseda ZO JDS

Obecná zabíjačka

V sobotu 23. novembra sa na futbalovom ihrisku konala ďalšia obecná zabíjačka. Zavčasu ráno sa zišli hlavný mäsiar pán Ivan Krč a jeho pomocníci: František Wesslerle, Miloš Bobocký, Ivan Petřík, Ivan Klimant, Marián Kmeťko a Oto Richter, aby si hravo poradili so 180 kilogramovým prasiatkom. Ich šikovnými rukami prešli chutné klobásky, hurky, pečené mäsko, dva kotly zabíjačkovej kaše a uvarili aj chutnú kapustnicu. K týmto špeciálitkám si návštevníci dopriali varené víno či pívko. Takúto sobotu možno nazvať len chutnou a voňavou a pri dobrom počasí a s veľkou účasťou aj veľmi úspešnou. Preto dovidenia o rok pri ďalšej tradičnej obcej zabíjačke.

Jolana Bobocká

Tradičné zimné sviatky

Vianočné sviatky vždy začínali, a nie je tomu inak ani dnes, adventom. Pretože advent ako slovo je prevzaté z latinčiny s významom očakávania príchodu Mesiáša a advent ako časový úsek je obdobie, ktoré začína štyri nedele pred Štedrým dňom. Tomuto obdobiu sme sa venovali v niektorom z minulých predvianočných vydaní, preto si v tomto čísle pripomenieme niektoré ľudové zvyky časovo zaradené do poštedrovečného obdobia.

Prvý sviatok vianočný, čiže Božie narodenie, bol vždy vyslovene rodinný deň. V domoch vládol pokoj, vzájomná blízkosť a súdržnosť. Navštevovala sa len najbližšia rodina. Zvykom bolo, priniesť skoro ráno na umytie vodu z potoka, čím sa zabezpečilo zdravie celej rodine.

A z kostola sa bolo treba ponáhľať, aby bola práca hotová skôr ako inokedy.

Vinšujem vám tieto nastávajúce sviatky,
nech vám dá Boh šťastia, zdravia,
gazdíčkovi sto kôp sena,
sto kôp raži, sto kôp jačmeňa.
A gazdinke sto kureniec, sto húseniec
sto morčacích slepeniec
a sto kačacích sliepok.

Druhý sviatok vianočný – na Štefana, sa ráno dievky umývali v potoku, aby boli krásne a mládenci chodili brodiť kone, aby boli

po celý rok silné a zdravé a plieskali pritom bičmi, ktoré splietli skoro ráno na Štedrý deň. Ak bol potok zamrznutý, kone brodili snehom a dievčatá sa vybrhli tiež snehom. Aby boli konope a ľan pevné a dlhé, bolo treba dievčatá popreväzať na saniach. Prvýkrát od Štedrého večera sa mohlo upratať a pozametať. Na Štefana sa navštevovali priatelia a známi a vtedy vznikla tradícia štefanských zábav ako prvých po advente. Ráno sa išlo do kostola, popoludní

dtonline.sk

k muzike, ktorá bola buď v krčme alebo v dome, v ktorom zvyčajne prebiehali priadky. Chlapci chodili po dedine a vyhrávali pred domom, kde bývalo slobodné dievča. Za výslužku- slaninu, klobásu, koláče, vajíčka, víno a pálenku dievku povykrúcali a tak pozvali k muzike. Večer sa všetko spoločne na zábave strovil. Aj iným spôsobom sa dalo zabezpečiť pohostenie: Oslávencov Štefanov zviazali povrieslami, až kým rodina nepriniesla výkupné vo forme pohostenia.

Štefánku, Štefánku,
co to máš ve žbánu?

Koledu, koledu
spadel sem na ledu,
psy sa na mňa zbehli,
koledu mi zedli.

A já malý koledníček
přišol som si pre grošíček.
Grošíček mi dajte,
zbohem ostávajúte.

K tomuto obdobiu nepochybne patrí aj tradícia betlehemov a betlehenských hier, ktorá k nám prišla v stredoveku z Talianska. Živé betlehemy nahradili neskôr drevené. Najskôr sa betlehemy umiestňovali do kostolov, neskôr na námestia a najnovšie do domácností. Betlehenské hry na Slovensku časom zľudoveli a stali sa najrozšírenejšou hrou v repertoári slovenského ľudového divadla.

Hrali sa v kostoloch, pri betlehenských obchôdkach, v mestách na námestiach pred kostolom. Vždy mali a ponechali si náboženský rámec a ústredným motívom bolo a zostalo narodenie Božieho syna. Pôvodná betlehenská hra má jednotný motív – vstupnú scénu, v ktorej Anjel oznamuje

pastierom

o Kristovom narodení, ďalej žartovnú medzihru, komickú oferu a záverečné zaspievanie koledy. Pri odchode z domu všetci spievali:

Už sa od vás odberáme,
kozy, ovce dojiť máme
pri betlemskom salaši,
kde bývajú valasi.

Anka, Anka, srdce moje,
keď ja umriem, všetko tvoje,
rukavice aj krpce,
aj staré nohavice.

V posledný deň roka, na Silvestra, v obci zasadala obecná rada, ktorá zvolila nového richtára, obecného hájnika, baču, pastiera, bubeníka, boženíka a pod. Zároveň sa konalo finančné vyúčtovanie obce. Ak z rozpočtu niečo zvýšilo, usporiadalo sa pohostenie obyvateľov na obecné trovy. Aj remeselníci robili koncoročné vyúčtovania a inventarizácie majetku. S rokom sa účtovalo aj v duchovnej oblasti a to účasťou na slávnostných bohoslužbách.

Medzi dávne silvestrovské zvyky patrili prosperitné obchôdky nazývané kurinovanie, prípadne babinovanie, pretože na túto príležitosť sa mládenci prezliekli za ženy, jeden si dal na hlavu slamený veniec v tvare hniezda, druhý mal sukňu zo slamy a takto vystrojení chodili po domoch, kde si z ich úboru domáci vytiahli byľku slamy a tú dali sliepkam do kurína, aby v novom roku dobre niesli.

Kuriny, babiny
Babine kury, dedove bajúzy.
Nech vám kury dobre nesú!
Odíde nám starý rok
a prichádza nový,
vítajme ho radostne.

Potom mládenci zavinšovali šťastlivý nový rok, vytancovali domáce dievky a ženy a odchádzali s odmenou. Večer sa usporadúvali v obecnom dome alebo krčme silvestrovské tancovačky pre mládež, kde atmosféru večera dotvárala strelba a práskanie bičov.

Na Nový rok mal prvý z postele vstať muž, doniesť čerstvú vodu zo studne a ostatným zavinšovať: Skorej vodu než oheň, dajže, Bože, dobrý deň! A potom rozložil oheň.

Nový rok sa začínal vzájomným vinšovaním. Pokiaľ šlo o návštevy, do domu musel ako prvý vstúpiť muž, alebo ešte lepšie chlapec a navyše z horného konca, aby majetok v novom roku vzrástol. Všetky povery a zvyky boli orientované na budúcnosť a jej priaznivý vývin.

„Ako na Nový rok, tak po celý rok“ a to aj vo sfére medziľudských vzťahov.

„Čo sa prisní v silvestrovskú noc, to sa isto splní.“

Smeti sa na Nový rok nevymetali, aby sa z domu nevymietlo bohatstvo.

Ženy išli v tento deň do kostola v bielom, aby bol ľan tohto roku vysoký a pevný.

Jedli sa veľké halušky alebo šúľance, aby boli klasy obilia veľké.

Nesmelo sa jesť nič, čo má krídla, aby šťastie neuletelo z domu.

Dokonca sa nesmelo jesť ani zajačie mäso, lebo by šťastie mohlo ujsť na rýchlych nohách. Symbolom blahobytu bola bravčovina. Príchod

peňazí do domu mohli podporiť jedlá z maku a šošovice.

Gazdiná, ktorá nechala na Nový rok vyvesenú bielizeň, riskovala ťažkú poslednú hodinku.

V tento deň sa nesmelo šiť. Mohli by z toho zahnisat' prsty.

Popoludní sa chodilo vinšovať a to predovšetkým po rodine, no v tomto prípade boli vítaní aj cigáni, pretože vládlo presvedčenie, že môžu priniesť šťastie.

Vinšujem vám Nový rok,
aby vám odpadol z pece bok
a z police všetky hrnce,
dajteže mi kus bochnice.

Vianočné obdobie uzatvára sviatok Troch kráľov. Vtedy sa v kostoloch svätí voda a preto ju nazývame trojkráľová. V minulosti sa takejto vode pripisovala veľká moc v zmysle zachovania zdravia, vyliečenia z choroby alebo ochrany pred nečistými silami. Podobné ochranné schopnosti mala aj trojkráľová krieda. Kruh kriedou okolo postele zahnal nočnú moru.

Tradícia trojkráľových obchôdzok mávala rozličné podoby. Starší chlanci sa poobliekali za troch kráľov, nosili so sebou betlehem a vinšovali alebo predvádzali trojkráľovú hru po domácnostiach. V niektorých prípadoch koledníkov sprevádzal aj kňaz, ktorý príbytok posvätil a na dvere napísal kriedou G + M + B a aktuálny nový rok. Skratky znamenajú iniciály mien troch kráľov, ktorí sa prišli pokloniť Ježiškovi do Betlehema (Gašpar, Melichar a Baltazár). Po Troch kráľoch sa zvyčajne pooberal vianočný stromček a zavesil sa na niektorý z ovocných stromov v záhrade. To malo priniesť plodivú silu a hojnú úrodu ovocia.

My traja králi ideme k vám,
šťastia, zdravia vinšujeme vám,
šťastia, zdravia, dlhé letá,
my sme k vám prišli zďaleka.

Zdroj: SLOVENSKÝ ROK v ľudových zvykoch, obradoch a sviatkoch
Autor: Katarína Nádaská

spracovala Klaudia Majzlanová

Reminiscencie

Celkom nebadane sa nám minulo jesenné obdobie a zrazu sme sa ocitli na prahu zimy, ktorá sa už prihlásila v prvej podobe, i keď zatiaľ iba skromnej nádielky snehu. Napriek týmto neklamným znakom a pokročilosti času, by som sa chcel v krátkosti vrátiť do minulosti, uvedomujúc si, že je trochu neskoro, vďaka periodicite našich novín sa však inak nedá. Čas jesene, ktorej istý časový úsek sa zvykne nazývať aj názvom "babie leto", je zvlášť vhodným obdobím na vykonávanie turistickej činnosti, čo sa prejavilo aj na aktivite nášho turistického oddielu. Sprievodným znakom týchto dní býva krásne slnečné počasie, príroda hýri krásnymi farbami všetkých odtieňov. Spomenuté skutočnosti sú priam predurčené na prechádzky a túlanie sa prírodou. Osobitným javom v tomto období je špecifický meteorologický fenomén, a tým sú teplotné inverzie. Tento jav sa prejavuje dosť zvláštnym spôsobom. Väčšina z nás má isté skúsenosti so zachmúrenými, depresívne pôsobiacimi dňami. Niekedy je ťažké uveriť, že nad touto beznádejou vládne vo vyšších hladinách atmosféry nádherné a ideálne počasie so žiariacim slnkom a nekonečnými výhľadmi. Odjakživa zbožňujem takéto dni, pretože väčšina mojich túr sa spájala s takýmto časom. Do tohto rámca zapadá aj naša posledná jesenná túra - výstup na Lysec - uskutočnená 26. októbra 2013. Jedná sa o veľkofatranský vrchol, nachádzajúci sa v turčianskej časti Veľkej Fatry, vklinený medzi Hornojasenskú a Beliansku

dolínou. Zvolili sme si výstupovú trasu z Hornojasenskej doliny cez Grúň, čo znamenalo strmý výstup až po samotný vrchol. Pohľad po vystúpení dal zabudnúť za vynaloženú námahu. Nad hlavami jasná a blankytná obloha, všade okolo hlboké doliny ponorené do ľahkého oparu a nad nimi slnkom ožiarené hrebene všetkých najvýznamnejších slovenských horstiev. Po nabažení sa touto nádhernou scenériou sme začali zostupovať žltou značkou po dlhom hôľnatom hrebeni, ktorým je tento kopec charakteristický. Nasledoval úsek lesom so suchotajúcim opadaným lístím, striedaný horskými lúkami. až sme zostúpili do východiska túry v lyžiarskom areáli.

Po menšej odmlke sme si naplánovali ďalšiu túru, ktorá mala byť neoficiálnou bodkou za jesennou sezónou. Za cieľ sme si zvolili ďalší z veľkofatranských vrcholov, ktorý dopĺňa typickú fatranskú kulisu, ktorú môžeme vždy obdivovať po ceste turčianskou kotlinou. Jednalo sa o vrchol Drieňok, nachádzajúci sa južnejšie od známych vrcholov Ostrá a Tlstá. Za východisko sme si zvolili malú obec Rakša, mimochodom rodisko známeho slovenského národovca a básnika Milana Miloslava Hodžu. Túra sa začínala dlhším nástupom dolínou s miernym stúpaním do sedla pod Drieňkom, odtiaľ nasledoval strmý, dosť exponovaný výstup až na skalnatý vrchol. I keď to bola túra v jesennom období, podmienky sa už výrazne líšili, a tak sme mali možnosť vychutnať si pravú zimnú idylu, dosť nezvyklú na túto ročnú dobu. Táto túra mala znamenať koniec sezóny, vzápätí som si však uvedomil, že pre turistov sezóna nikdy nekončí a dátumy v kalendári sú z tohto pohľadu len bezvýznamnými medzníkmi. Teploty trochu poklesnú, hory tu však ostanú a to je výzva do ďalších čias.

Jozef Kmet'

Futbalové okienko

Naši futbalisti v novembri ukončili jesennú časť súťaže. Ich umiestnenia v tabuľkách sú nasledovné:

Muži	11. miesto
Dorastenci	4. miesto
Starší žiaci	1. miesto
Mladší žiaci	2. miesto

Narodení

Aneta Poliaková
25.11.2013

Zosnulí

Žofia Mačuhová
Anna Šujanová
Mgr. Viera Vrbinčíková

vo veku 78 rokov
vo veku 81 rokov
vo veku 71 rokov

Jolana Bobocká

Vaše nápady, pripomienky, postrehy a príspevky radi uvítame aj v nasledujúcom čísle.

S vašou spoluprácou bude čítanie našich novín pestrejšie a zaujímavejšie pre všetkých.

Vašu poštu prijímame: V obecnej schránke, ktorá je umiestnená na OcÚ Pravenec a v časti kolónia v obecnej knižnici. Na e-mail: pravencan@centrum.sk

Pravencan(ka) - noviny pre občanov a priateľov obce Pravenec, EČ: EV50/08, ISSN 1337-8457

Vydáva - Obec Pravenec, 972 16 Pravenec 208, IČO: 00318434, nepredajné. Redakčná rada si vyhradzuje právo na konečnú korektúru a redigovanie - úpravu textov. Nevyžiadané rukopisy, fotografie a kresby redakcia nevracia. Za pochopenie ďakujeme.

Redakčná rada - Predseda: Ing. Róbert Mikulášik, šéfredaktorka: Mgr. Jolana Majzlanová, členovia: Klaudia Majzlanová, Jolana Bobocká, Ing. Marian Dvorský.

Grafická úprava - Ing. Marian Dvorský. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Akékoľvek rozmnožovanie časti alebo celku textov, fotografií, grafiky akýmkoľvek spôsobom, v slovenskom, ale aj v inom jazyku bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané. Fotografie sú chránené autorským zákonom. Podpísané články vyjadrujú názory autorov a nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie a vydavateľa.